

Věta jednoduchá a souvětí

Ve **větě jednoduché** najdeš **jedno sloveso** ve tvaru určitém.
Souvětí vznikne spojením dvou nebo více vět jednoduchých. Obsahuje proto **dvě nebo více sloves** ve tvaru určitém.

Věta jednoduchá vyjadřuje jednu myšlenku:

Venku prší.

Kolem našeho domu projelo červené sportovní auto.

Souvětí je celek, který vyjadřuje více myšlenek nebo jednu složitou myšlenku.

Koupil jsem si nové pastelky, abych ten obrázek mohl dokončit.

Nevíš, kdo bude mít dnes příspěvek?

V souvětí může být i několik vět jednoduchých. Často bývají spojeny spojovacími výrazy: i, a, protože, ale, že, kteří, kdyby, neboť, avšak, poněvadž, ...

Zkus některé spojovací výrazy použít v souvětí :

Kamarádi mě lákali na třešně, ...já jsem nešel, ...třešně nemám rád.

Cvičení:

Věty opiš a za každou větu napiš, zda se jedná o větu jednoduchou nebo souvětí.

Na dvoře čekají štěňata.

Zděněk se učí matematiku a Karel píše domácí úkol.

Na stromě mají ptáčci hnízdo.

Něvěděl jsem odpověď.

Kamarád se točil na kolotoči a přitom mi mával.

Pokud nám nezavoláte, nemůžeme vám pomoci a vy si nebudete vědět rady.

Kde jsou děvčata?

Za chvíli koncert začne.

Jestliže se nepokazí počasí, vyrazíme zítra na výlet a vezmeme s sebou i babičku.

Opiš cvičení a doplň i / y .

B_la doma, Ruz_ně, hezká v_la, lesní v_la, telev_zní v_sílač, pol_kač ohně, pob_li u nás pár dní, b_ograf, l_šaj, vl_dný ml_nář, kl_nové p_smo, vyplázl jaz_k, v_dří mládě, lichokop_tník, s_rové maso, us_chající, Nezam_sl a Křesom-sl, m_vá málo času, m_lit se, m_lná otázka, Olina nesl_šela v_ra, l_ska, l_pa, v_díme dop_s, zazp_vej mi p_sničku, L_dka je sm_šek, vyb_hala do jez_rka, prohl_žel si sb_rku, prom_nout, roz_nka v l_vanci, brz_čko, klop_tal, jezinky a Smol_ček, cizojaz_čný.

Shoda podmětu s přísudkem

1. Určíme podmět: Každá věta musí mít svůj podmět, o kterém se dá zjednodušeně říci, že určuje to, kdo daný děj vykonává. Většinou jde o *podstatné jméno v 1.pádu* a zjistíme ho velmi jednoduše. Stačí se pomocí přísudku zeptat 1. pádovou otázkou na vykonavatele děje, tedy *kdo nebo co danou věc vykonával/o?*

Děti si celé odpoledne hrály.	Kdo si celé odpoledne hrál?	děti
Jirka a Pepa mávali odjíždějící babičce.	Kdo mával odjíždějící babičce?	Jirka a Pepa
Sluníčko pálilo.	Kdo/co pálilo?	sluníčko
Oči se jí rozšířily překvapením.	Kdo/co se jí rozšířily překvapením?	oči
Vidličky ležely na stole.	Kdo/co ležel na stole?	Vidličky

---

2. Určíme rod podmětu: Existuje několik způsobů, kterými lze určit rod podstatného jména. Nejjednodušší je asi tento:

a) Podmět musí být v jednotném čísle, pokud tomu tak není, musíme si ho nejdříve do jednotného čísla převést.

kočky- kočka
oči - oko
chlapci - chlapec
jména- jméno

b) Poté si na podmět v jednotném čísle ukážeme ukazovacím zájmenem:

to jméno - rod střední
ten chlapec - rod mužský
ta kočka- rod ženský

POZOR

Pokud je podmět rodu mužského, musíme určit také jeho životnost.

3.Podle rodu podmětu napíšeme správnou koncovku:

ROD ŽENSKÝ

Jestliže je podmět v ženském rodu čísla množného, píšeme vždy v přísudku **Y**.

Maminky vařily oběd.
Dívky si spolu vesele povídaly.
Kočky seděly na střeše a mňoukaly.
Růže krásně voněly.

ROD STŘEDNÍ

Jestliže je podmět ve středním rodu čísla množného, píšeme v přísudku **A**.

Kořata se vyhřívala na terase.
Všechna **letadla** bezpečně přistála.
Pole byla při loňských povodních zatopena.
Údolí se na jaře zazelenala.

POZOR VYJÍMKY:

Slova děti, oči a uši jsou sice v jednotném čísle rodu středního, ale v množném čísle už je řadíme k rodu ženskému. Proto musíme v přičestí minulém psát **Y**.

Pomůcka: Děti, oči, uši tvrdé Y jim sluší.

~~Děti celé odpoledne stavěla sněhuláka.~~
Děti celé odpoledne stavěly sněhuláka.

~~Odstávala mu uši.~~
Odstávaly mu uši.

~~Oči se mu rozzářila štěstím.~~
Oči se mu rozzářily štěstím.

ROD MUŽSKÝ ŽIVOTNÝ

Jestliže je podmět v množném čísle rodu mužského životného, píšeme vždy **I**.

Psi štěkali.

Lyžaři sjížděli kopec.

Chlapci pískali na píšťalku.

Na svahu stáli tři **sněhuláci**.

ROD MUŽSKÝ NEŽIVOTNÝ

Jestliže je podmět v množném čísle rodu mužského neživotného, píšeme vždy **Y**.

Talíře spadly na zem a rozbily se.

Vrtulníky přistály na střeše nemocnice.

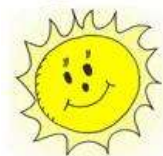
Topoly se ohýbaly pod náporu větru.

Všechny **vlaky** měly ten den zpoždění.

Závěrečná tabulka :

Rod ženský → Y

Rod střední → A

Rod mužský životný → I

Rod mužský neživotný → Y

Cvičení : cvičení napiš a doplň správně i / y

Jablka na podzim spadal_ . Kolem domu rostl_ staleté lípy.

Větve stromů bránil_ výhledu.

Dnes večer divadla nehrál_ . Kostely se otevíral_ časně ráno.

Těla se jim leskl_ potem.

Obyvatele trápil_ jarní oblevy. Na Velikonoce se pekl_ mazance.

Učitelé měl_ rádi svoje žáky.

U firmy stál_ dva jeřáby. Bolel_ ho všechny svaly.

Pláže nabízel_ možnost odpočinku.

Kapitáni družstev si potřásl_ rukou. Mlád'ata si celý den hrál_ .

V jezírku se koupal_ sloni.

Hluboké jámy se kopal_ celý den. Ryby nám nechutnal_ .

Jejich hrozby se naplnil_ .